

ROZVOJ KOMUNITNÍ A LOKÁLNÍ ENERGETIKY V ČR: rozhodování, očekávané přínosy a překážky

Manažerský souhrn

Tato zpráva byla vytvořena v rámci projektu TK04010229 Komplexní prostředí pro rozvoj energetických společenství – návrh legislativních, organizačních a motivačních opatření pro odstranění bariér rozvoje

Název projektu: Komplexní prostředí pro rozvoj energetických společenství – návrh legislativních, organizačních a motivačních opatření pro odstranění bariér rozvoje

Číslo projektu: TK04010229

Číslo výsledku: TK04010229-V3

AUTOŘI:

Michaela Valentová

Michaela Makešová

Lukáš Janota

Revize:

Jaroslav Knápek

Listopad 2022

Manažerský souhrn

Cílem studie je zjistit, jak **vnímají rozvoj energetických společenství** aktéři, kteří budou s největší pravděpodobností patřit mezi hlavní iniciátory (zakladatele) a účastníky energetických společenství, tedy **zástupci bytových domů a zástupci měst a obcí**. Studie ukazuje, jak tito aktéři vnímají koncept energetických společenství (ES), co jsou nebo budou hlavní motivace pro založení a vstup do ES, jaké očekávají přínosy rozvoje ES, a naopak co ze svého pohledu zatím vnímají jako největší překážky tohoto rozvoje.

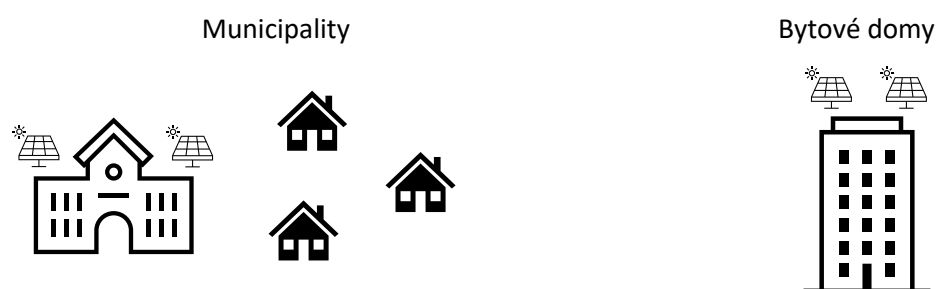
Češky Češi vnímají energetickou situaci poměrně citlivě¹ a energetická společenství jsou jedním z podstatných (ačkoli ne jediných) nástrojů transformace energetiky a přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku.

Celkem bylo od června do října 2022 provedeno 51 hloubkových rozhovorů s vybranými zástupci měst a obcí (27), zástupci bytových domů (15) a ostatními aktéry (9). Celkový počet rozhovorů a struktura vzorku umožňuje považovat závěry za spolehlivé indikátory hlavních trendů, faktorů a motivů, které se v souvislosti s rozvojem ES u respondentů z daných oblastí objevují.

Vnímání konceptu energetických společenství

- Municipality vnímají ES šířeji než zástupci bytových domů (Obr. I).
- Město nebo obec bude typicky investovat do zdroje energie (v první fázi hlavně FVE), jehož přebytky pak bude sdílet v daném ES, jehož předpokládanými členy budou v první fázi příspěvkové organizace města, dále pak jednotlivci nebo podniky.
- Zástupci bytových domů vnímají ES zejména jako příležitost pro investici do zdroje energie (nejčastěji FVE) na svém bytovém domě a sdílení přínosů plynoucích z jeho provozu mezi svými vlastníky (maximálně rozloženými přes několik „vchodů“). V tomto ohledu se tak zatím mezi respondenty neobjevuje (nebo jen v omezené míře) vnímání ES v jeho pravém smyslu, tedy sdílení energie mezi různými objekty (a subjekty).

Obr. I Vnímání konceptu energetických společenství

Tabulka I shrnuje, jak vypadá typické energetické společenství podle účastníků rozhovorů.

¹ <https://www.modernienergetika.cz/wp-content/uploads/2022/06/V1-Komplexni-analyza-vhodnych-nastroju-pro-vyssi-zapojeni-ruznych-typu-spotrebitelu-energie-v-ramci-trhu.pdf>

Tabulka I Vnímání konceptu energetických společenství u jednotlivých skupin respondentů

Municipality	Bytové domy
<p>Energetické společenství je</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skupina nebo sdružení lidí (právnických a fyzických osob), kteří se rozhodli, že budou: - řešit svou energetickou potřebu, - sdílet společný zdroj energie, - sdílet investiční i provozní náklady, - rozdělovat si vyrobenou energii nebo zisk. - Sdružení je koncentrované v rámci jedné nebo více blízkých obcí. - Sdružení musí být výhodné pro jeho účastníky a mělo by vést - hlavně k úspoře finančních prostředků a úspoře energie. 	<p>Energetické společenství je</p> <ul style="list-style-type: none"> - subjekt, který společně využívá zdroj energie, - zvyšuje tak svou soběstačnost, podporuje decentralizaci a lokální dodávky energie. - Řeší pokrytí společných a jednotlivých potřeb energie a - Jeho hlavním cílem je optimalizovat spotřebu energie a uspořit finanční prostředky.

Motivace k účasti v ES

- Rozdělení motivací pro vstup do energetických společenství je založeno na teorii vícenásobných efektů, tedy zahrnuje kromě finančních efektů i další, společenské nebo technologické efekty.
- Obrázek II shrnuje hlavní faktory, které hrají roli při rozhodování o účasti v ES, a jakou důležitost jim respondenti přidělili.
- Je vidět, že u bytových domů hrají naprosto zásadní roli čistě ekonomické faktory. To odpovídá i jejich prozatímní představě o ES v zásadě jako o čistě investičním projektu. O něco méně, stále však důležitou roli pak hrají faktory energetické soběstačnosti, decentralizace a také zvýšení atraktivity budovy.
- Naopak u měst a obcí jsou motivace více různorodé a více směřují i na „nefinanční“ faktory, jako je původ zdroje energie, jeho ekologičnost nebo energetická soběstačnost. Zejména menší obce také více vnímají rozvoj energetických společenství jako nástroje pro posílení komunitní soudržnosti.
- Tyto faktory také často sice nejsou hlavními faktory při rozhodování, ale mohou být pozitivním důsledkem a hybatelem rozvoje ES. Typickým případem je zvýšení atraktivity budovy nebo celé lokality, ale také posílení zaměstnanosti nebo aktivní řízení spotřeby.

Obr. II Motivace pro vstup do energetického společenství seřazené podle důležitosti a druhu respondenta

Municipality												
Budoucí úspora financí	Lokální zdroj energie	Energetická soběstačnost	Zdroj financování (dotace)	úspora energie	Okamžitá úspora financí	Aktivní řízení spotřeby	Ekologický zdroj energie	Přehled o výrobě a spotřebě energie	Komunitní soudržnost	Větší zainteresovanost občanů	Zvýšení atraktivity regionu	Zaměstnanost
3,8	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5	3,3	3,3	3,2	3,1	2,9	2,8	2,8
Bytové domy												
Budoucí úspora financí	Úspora energie	Zdroj financování (dotace)	Okamžitá úspora finanční	Zvýšení energetické soběstačnosti	Lokální zdroj energie	Přehled o výrobě a spotřebě energie	Zvýšení atraktivity budovy	Ekologický zdroj energie	Aktivní řízení spotřeby	Zaměstnanost	Posílení komunitní soudržnosti	Větší zainteresovanost členů
3,9	3,6	3,8	3,7	3,5	3,2	2,8	2,8	2,7	2,5	2,2	2,2	2,0

Pozn.: Čísla vyjadřují průměr odpovědí 4 – velmi důležité, 1 – zcela nedůležité.

Překážky rozvoje ES a doporučení

- Hlavní vnímané překážky a navrhovaná doporučení shrnuje tabulka II.
- Mezi hlavní překážky u obou skupin respondentů se řadí nedostatek informací, nedostatek personálních kapacit a expertizy a vnímání/nastavení společnosti. U municipalit je to také neexistence legislativy, u bytových domů pak nutnost shody v SVJ. Tyto výsledky jsou naprosto

ve shodě s výzkumem², podle kterého hlavní bariérou rozvoje projektů ES je jejich složitost – málo lidí je považuje za jednoduché a myslí si, že to zvládne. Jednoznačným doporučením je tedy zjednodušení celého procesu a vzorové dokumenty a podklady.

- Z navrhovaných doporučení vyplývá, že energetická společenství by měla být součástí širší energetické „koncepce“ daného objektu nebo území, měla by být teda zasazena do systémového řešení spotřeby a výroby energie.
- Jak u municipalit, tak u bytových domů jsou tak zásadní dostatek dostupných a přehledných informací a kvalitní projektová příprava. Naopak velkým rizikem jsou neúměrná očekávání a příklady špatné praxe, které mohou vést ke špatné reputaci ES.
- Obě skupiny potřebují konkrétní modelové postupy a využijí také dobré příklady praxe.
- Změnu vnímání může podpořit jak jasná prioritizace ze strany státu, tak také cílená komunikační kampaň nejen o rozvoji ES, ale šířeji o potřebě a přínosech energetické efektivity a rozvoje OZE.

Tabulka II Překážky rozvoje ES a doporučení

Překážka	Municipality	Bytové domy	Doporučení
Nejasné právní ukotvení a strategie v oblasti OZE	✓		Jasná prioritizace a pozice státu Legislativa
Administrativní náročnost	✓		Výrazně zjednodušit programy podpory Sloučit nabídku programů Sdílený/á projektový/á manažer/ka
Nedostatek informací	✓	✓	Vzorové dokumenty – konkrétní Dobré příklady praxe Podpora energetického managementu Komunikační kampaň Modelové postupy Dobré příklady praxe
Kapacity, expertiza	✓	✓	Kapacita prostřednictvím MAS Sdílený/á energetický/á manažer/ka Dlouhodobá strategie, stabilní prostředí Modelový postup Aktivní nabídky firem energetických služeb Etický kodex/registrace
Nedůvěra vůči OZE	✓	✓	Komunikační kampaň Průběhové měření
Vnitřní nastavení a vnímání Shoda v SVJ		✓	Jasná prioritizace a pozice státu Komunikační kampaň
Finanční prostředky	✓	✓	Podpora přípravy projektů Podpora přípravy projektů Podpora zavedení energetického managementu

Municipality, bytové domy i zástupci státních a dalších organizací vnímají ES jako jeden z důležitých a vhodných nástrojů pro řešení energetických potřeb. Kromě finanční úspory oceňují také další přínosy, které projekt ES může přinést, ať už přímo jim nebo subjektům, které mají na starosti. V současnosti je rozhodování o podobných projektech značně omezeno a vyžaduje ukotvení v širší národní i lokální strategii, dostatek kvalitních informací, jednoduchý rámec a sdílení příkladů dobré praxe, ale také zjednodušení postupu realizace podobných projektů. Zásadní je pro veřejnost hlavně transparentnost

² <https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/vyzkum-a-vyvoj-v-energetice/resene-dokoncene-projekty-a-jejich-vystupy/2021/2/Souhrnna-zprava-ze-sociodemografickeho-vyzkumu.pdf>

podmínek, finanční výhodnost a spolehlivost. Nastavení rámce rozvoje ES společně s analýzou širšího kontextu tak skutečně může pomoci při plnění klimaticko-energetických cílů.